

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 19/03-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. marca 2003 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť D. H., bytom O. P., zastúpeného advokátom JUDr. J. P., Advokátska kancelária, D. K., ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Dolnom Kubíne v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 598/95, a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd v Dolnom Kubíne v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 598/95 **p o r u š i l** v období po vydaní nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 52/99 z 8. septembra 1999 základné právo D. H., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu v Dolnom Kubíne v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 598/95 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietáhov.

3. D. H. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Dolnom Kubíne p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. decembra 2002 doručená s'ťažnosť D. H., bytom O. P. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. P., Advokátska kancelária, D. K., ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu v Dolnom Kubíne (ďalej len „okresný súd“) v konaní o jeho pracovnoprávnej veci (neplatnosť okamžitého zrušenia pracovného pomeru, náhrada mzdy, neplatnosť preradenia a neplatnosť výpovede) vedenom pod sp. zn. 6 C 598/95.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 19/03-15 z 15. januára 2003 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) s'ťažnosť na ďalšie konanie.

V rámci prípravy ústneho pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatej s'ťažnosti (ďalej len „s'ťažnosť“) písomne vyjadril okresný súd, zastúpený jeho predsedom, vyjadrením č. Spr. 54/03 zo 4. februára 2003 (s'ťažovateľ, zastúpený svojím právnym zástupcom, v oznámení z 19. februára 2003 k obsahu vyjadrenia okresného súdu nezaujal stanovisko). Okresný súd vo vyjadrení podal chronológiu (faktografiu) svojich úkonov a k opodstatnenosti prijatej s'ťažnosti

konštatoval, že „v neskorších štádiách konania, najmä v druhej polovici roka 2001 do mesiaca máj 2002 nebola vo veci zabezpečená požadovaná plynulosť konania. Pritom v rokoch 2000 až 2002 bola konajúca sudkyňa viackrát práceneschopná ... V tejto súvislosti považujem za potrebné uviesť, že najmä v období rokov 1996 až 2000 bol stav sudcov tunajšieho súdu značne poddimenzovaný ... a preto nebolo v možnostiach súdu pri akejkoľvek organizácii práce zabezpečiť plynulosť konania vo všetkých veciach“.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého súdneho spisu.

Pri prejednávaní predmetnej veci ústavný súd vychádzal zo skutočnosti, že o predchádzajúcom návrhu na začatie konania (v tom čase podnete) sťažovateľa dotýkajúceho sa toho istého pracovnoprávneho sporu vedeného na okresnom súde (sp. zn. 6 C 598/95) rozhodol ústavný súd nálezom č. k. II. ÚS 52/99 z 8. septembra 1999 tak, že:

„Právo D. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov priznané čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní na Okresnom súde v Dolnom Kubíne vo veci 6 C 598/95 porušené nebolo.“

Z vyššie uvedeného dôvodu sa ústavný súd nezaoberal posudzovaním celého sťažovateľom uvádzaného obdobia, t. j. od 28. júla 1995, keď podal žalobu okresnému súde, ale len obdobia po 8. septembri 1999, teda dni, keď ústavný súd nálezom rozhodol o jeho predchádzajúcom návrhu na začatie konania.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení a stanovísk účastníkov konania, z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu a zo spisu sp. zn. II. ÚS 52/99 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci, najmä po 8. septembri 1999:

Žaloba, ktorou sa sťažovateľ dožadoval vyslovenia neplatnosti okamžitého zrušenia pracovného pomeru, neplatnosti prevedenia na inú prácu, neplatnosti danej mu výpovede a priznania náhrady mzdy, bola doručená okresnému súdu 4. augusta 1995.

Okresný súd v časti rozsudku č. k. 6 C 598/95-32 z 5. decembra 1995 určil, že okamžité zrušenie pracovného pomeru sťažovateľa je neplatné (táto časť rozsudku nadobudla právoplatnosť, lebo nebola napadnutá odvolaním).

Okresný súd medzitýmnym rozsudkom č. k. 6 C 598/95-162 zo 6. mája 1999 žalobu o vyslovenie neplatnosti výpovede zamietol a prevedenie na inú prácu vyhlásil za neplatné.

Ústavný súd nálezom sp. zn. II. ÚS 52/99 z 8. septembra 1999 vyslovil, že právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov priznané čl. 48 ods. 2 ústavy v napadnutom konaní porušené nebolo.

Okresný súd 4. októbra 1999 zaslal Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) súdny spis spolu s návrhom sťažovateľa na vylúčenie sudcov okresného súdu z prejednávania predmetnej veci na rozhodnutie.

Krajský súd uznesením č. k. 23 Nc 378/99-184 z 30. októbra 1999 vyslovil, že sudcovia okresného súdu nie sú vylúčení z ďalšieho konania vo veci. Súdny spis bol vrátený okresnému súdu 27. januára 2000 a uznesenie krajského súdu bolo doručené účastníkom 10. a 15. februára 2000.

Okresný súd 2. marca 2000 doručil krajskému súdu súdny spis na rozhodnutie o odvolaniach účastníkov proti jeho medzitýmnmu rozsudku č. k. 6 C 598/95-162 zo 6. mája 1999, ktorým bola žaloba o vyslovenie neplatnosti výpovede danej sťažovateľovi 1. júna 1995 zamietnutá a jeho prevedenie na inú prácu (tiež 1. júna 1995) vyhlásené za neplatné.

Krajský súd na pojednávaní konanom 15. júna 2000 za účasti účastníkov a ich právnych zástupcov rozsudkom č. k. 5 Co 656/00-196 zmenil rozsudok okresného

súdu tak, že určil, že výpoveď daná sťažovateľovi 1. júna 1995 je neplatná, a odvolacie konanie proti časti rozsudku o neplatnosti prevedenia sťažovateľa na inú prácu zastavil a ponechal prvostupňový rozsudok v tejto časti nedotknutý.

Súdny spis bol okresnému súdu vrátený 7. augusta 2000 a rozsudok krajského súdu bol doručený účastníkom 28. augusta a 5. septembra 2000.

Sťažovateľ 12. októbra 2000 písomne urgoval na okresnom súde pokračovanie v konaní, a to o náhrade ušlej mzdy.

Okresný súd 14. decembra 2000 žiadal žalovanú organizáciu o predloženie podrobného vyčíslenia priemerného zárobku sťažovateľa, ktoré bolo okresnému súdu predložené 4. januára 2001.

Podaním z 11. januára 2001 sťažovateľ upravil žalobný petit tak, že žiadal zaplatiť náhradu mzdy za jednotlivé mesiace od júna 1995 do septembra 2000, včítane úrokov z omeškania.

Na pojednávaní konanom 11. januára 2001 za prítomnosti účastníkov a ich právnych zástupcov okresný súd rozsudkom č. k. 6 C 598/95-223 uložil žalovanej organizácii zaplatiť sťažovateľovi náhradu priemernej mzdy za obdobie od 4. augusta 1995 do 6. septembra 2000 vo výške 305 054 Sk so 17,6 % úrokom od 6. septembra 2000 do zaplataenia.

Predmetný rozsudok napadli obaja účastníci konania odvolaniami, žalovaná organizácia 20. februára 2001 a sťažovateľ 23. februára 2001.

Súdny spis na konanie o odvolaniach bol doručený krajskému súdu 12. marca 2001.

Na pojednávaní konanom 7. júna 2001 za prítomnosti sťažovateľa a právnych zástupcov oboch účastníkov konania krajský súd uznesením č. k. 5 Co 683/01-237 zrušil prvostupňové rozhodnutie a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

Súdny spis bol vrátený okresnému súdu 3. augusta 2001 a druhostupňový rozsudok bol účastníkom doručený 15. augusta 2001.

Dňa 4. februára 2002 bol okresnému súdu doručený návrh žalovanej organizácie, ktorá žiadala nepriznať sťažovateľovi náhradu mzdy za obdobie 6 mesiacov po rozviazaní pracovného pomeru.

Okresný súd 19. apríla 2002 žiadal žalovanú organizáciu o predloženie originálov mzdových listín sťažovateľa, evidencie jeho práceneschopnosti a mesačného výkonu práce od 1. januára 1995 do 6. septembra 2000.

Žalovaná organizácia predložila 21. mája 2002 okresnému súdu iba mzdový list sťažovateľa za rok 1995, lebo sťažovateľ pracoval u nej len do 30. júna 1995.

Okresný súd uznesením č. k. 6 C 598/95-247 zo 14. októbra 2002 ustanovil znalca z odboru personalistika - mzdy (krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia zo 7. júna 2001 odporučil na výpočet priemernej mzdy sťažovateľa nariadiť znalecké dokazovanie).

Znalcom vypracovaný znalecký posudok č. 1/2002 z 22. novembra 2002 bol 17. januára 2003 doručený účastníkom.

Právny zástupca sťažovateľa vo vyjadrení z 31. januára 2003 žiadal doplniť znalecký posudok pre jeho nedostatočnosť. Právny zástupca žalovanej organizácie vo vyjadrení zo 4. februára 2003 nenavrhol vypočúť znalca, lebo k jeho znaleckému posudku nemal pripomienky.

Súdny spis sp. zn. 6 C 598/95 bol 6. februára 2003 doručený ústavnému súdu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa odseku 2 citovaného článku ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa odseku 3 citovaného článku ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

V petite sťažnosti (jej doplnení) sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd „po prijatí podnetu na ďalšie konanie a vykonaní dokazovania na náležité zistenie stavu veci, vydal nález v ktorom vysloví porušenie základného práva navrhovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov ustanovené v čl. 48 ods. 2 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Dolnom Kubíne, v konaní pod sp. zn. 6 C 598/95 a prizná mu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 100 000,- Sk“.

V odpovedi č. Spr 2007/02 z 15. februára 2002 na sťažnosť sťažovateľa z 31. januára 2002 predseda okresného súdu uviedol, že:

„Preskúmaním k veci sa vzťahujúceho materiálu som zistil, že na základe odvolania oboch účastníkov konania, Krajský súd v Žiline rozsudok Okresného súdu v Dolnom Kubíne zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Spisový materiál bol doručený nášmu súdu 03. 08. 2001, pričom II. stupňové rozhodnutie bolo doručené účastníkom 13. 08. 2001. Od tohto dátumu sa vo veci nekoná, čo bolo zapríčinené podľa vyjadrenia JUDr. S. jej práceneschopnosťou a vybavovaním agendy exekučnej.

Aj napriek uvedeným skutočnostiam vo veci konštatujem prietahy objektívneho charakteru, pretože konajúca sudkyňa okrem agendy C vybavuje aj pracovnú časť exekučnej agendy a vzhľadom na počet vecí v jej senáte nemôže v každej konkrétnej veci konať priebežne.“

Okresný súd vo svojom už vyššie uvedenom vyjadrení zaslanom ústavnému súdu konštatuje, že „najmä v druhej polovici roka 2001 do mesiaca máj 2002 nebola

vo veci zabezpečená požadovaná plynulosť konania“ - uvedené mal spôsobiť poddimenzovaný stav sudcov „nedosahujúci prevažne ani 50 %-tný stav plánovaného počtu“.

Aj keď to okresný súd jednoznačne neuviedol, z obsahu jeho vyššie uvedených vyjadrení vyplýva, že konanie zákonnej sudkyne v predmetnej pracovnoprávnej veci nepovažuje za konanie vykazujúce znaky zbytočných prietahov.

Sťažovateľ zdôraznil, že „Krajský súd v Žiline uznesením zo dňa 15. 6. 2000 rozhodol o neplatnosti výpovede z 1. 6. 1995 a tento rozsudok nadobudol právoplatnosť po doručení obom stranám dňa 6. 9. 2000. Od tejto doby sa malo konať o náhrade ušlej mzdy podľa ust. § 61 ods. 1 Zák. práce, avšak aj rozhodovanie o tejto časti sporu naráža na prietahy a dodnes o ňom nie je právoplatne rozhodnuté“.

Sťažovateľ tvrdí, že jeho právna neistota, ako aj neistota jeho rodiny „trvá už ôsmy rok a s pribúdajúcim časom narastá - stupňuje sa!“

Aj napriek sťažovateľom podanej sťažnosti o urýchlenie konania k náprave nedošlo.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov,

sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd aj v predmetnom prípade bral do úvahy skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/92 a iné) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci.

Predmetom konania na okresnom súde vo veci vedenej pod sp. zn. 6 C 598/95 bolo rozhodovanie o neplatnosti skončenia pracovného pomeru a neplatnosti prevedenia na inú prácu a v súčasnosti je ním rozhodovanie o náhrade mzdy z dôvodu neplatného skončenia pracovného pomeru.

Právna úprava predmetu sporu je vykonaná Zákonníkom práce a s ním súvisiacimi (vykonávacími) právnymi predpismi. Problematika zániku pracovného pomeru a určovania náhrady mzdy z neho vyplývajúceho patrí v súčasne platnej a účinnej pracovnoprávnej úprave podľa názoru ústavného súdu k právne náročnej problematike, ktorej náročnosť je častokrát zvýšená pomerne komplikovaným zisťovaním právne relevantných faktických skutočností (zabezpečovanie listinných dôkazov, odborných svedeckých vyjadrení a pod.) potrebných na rozhodnutie a v danom prípade (posudzovanom období konania) aj znaleckým zisťovaním výšky priemernej mzdy.

Pri hodnotení postupu okresného súdu v predmetnom konaní prihliadal preto ústavný súd aj na právnu a faktickú náročnosť posudzovanej veci, najmä jej vplyvu na celkový priebeh konania.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priesťahom.

Aj keď sťažovateľom namietaná predpojatosť sudcov okresného súdu a rozhodovanie o tejto námietke mali vplyv na predĺženie konania v jeho posudzovanej etape (cca o 9 mesiacov), nie je možné využívanie oprávnení daných účastníkom konania platnými procesnoprávnymi predpismi (napr. namietanie predpojatosti sudcov) kvalifikovať ako skutočnosť spôsobujúcu zbytočné prieťahy v konaní.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné prieťahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti daného prípadu.

Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a k nej pripojených písomných dokumentov, z obsahu súdneho spisu okresného súdu a zo stanovísk účastníkov konania ústavný súd konštatoval zbytočné prieťahy v konaní (v jeho posudzovanej etape) spôsobené okresným súdom, ktorý vo veci nevykonal žiadny procesný úkon v čase od doručenia druhostupňového rozhodnutia účastníkom konania (t. j. od 15. augusta 2001) do výzvy adresovanej žalovanej organizácii na zaslanie mu požadovaných písomných materiálov (t. j. do 19. apríla 2002), čím spôsobil zbytočné prieťahy v trvaní vyše 9 mesiacov.

Taktiež ustanovenie súdneho znalca (uznesením zo 14. októbra 2000) na vypočítanie priemerného zárobku sťažovateľa (odporúčané uznesením krajského súdu) až po uplynutí približne 5 mesiacov po oznámení žalovanej organizácie, že nemôže predložiť okresnému súdu všetky ním požadované písomnosti, lebo sťažovateľ vykonával u nich prácu len do 30. júna 1995 (skutočnosť, ktorá bola okresnému súdu už známa z doterajšieho priebehu konania), považuje ústavný súd za konanie so zbytočnými prieťahmi.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného ústavný súd konštatuje, že z posudzovaného obdobia konania okresného súdu v predmetnej veci (od 11. augusta 1999 - súdny spis vrátený z ústavného súdu do 6. februára 2003 - opätovné zaslanie súdneho spisu

ústavnému súdu) trvajúceho vyše 3 rokov a 5 mesiacov vykazuje konanie okresného súdu v období trvajúcom vyše 14 mesiacov (9 + 5 mesiacov) znaky konania so zbytočnými prieťahmi.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu právo zaručené podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa môže realizovať len prostredníctvom takého konania (činnosti) súdov, ktoré smeruje k odstráneniu právnej neistoty, kvôli ktorej sa občan obrátil na orgán súdnej moci. K zbytočným prieťahom v súdnom konaní môže dôjsť nielen samotným nekonaním príslušného súdu, ale aj takou činnosťou súdu, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania, teda k právoplatnému rozhodnutiu vo veci, s ktorou sa obrátil na súd. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. II. ÚS 64/99, I. ÚS 98/99, I. ÚS 10/98).

Obranu okresného súdu spočívajúcu vo vysokom nápade vecí a v personálnych problémoch ako dôvod, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prieťahy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 18/98, II. ÚS 52/99) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní.

Vychádzajúc z dôvodov vyššie uvedených v predmetnom pracovnoprávnom súdnom konaní nemožno hodnotiť postup okresného súdu v posudzovanej veci (a etape jeho konania) ako postup, ktorý by zodpovedal ústavou priznanému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a príslušným ustanoveniam Občianskeho

súdneho poriadku, ktoré sú nevyhnutným predpokladom spoločensky efektívneho, t. j. rýchleho a účinného poskytnutia právnej ochrany.

Vyššie uvedený postup okresného súdu spôsobujúci zdĺhavosť namietaného konania nevykazoval podľa názoru ústavného súdu znaky plynulého a efektívneho konania a bol teda konaním so zbytočnými priet'ahmi.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Vzhľadom na doterajší priebeh konania v predmetnej veci a skutočnosť, že ani po uplynutí vyše 3 rokov okresný súd ešte o náhrade mzdy nerozhodol, považoval ústavný súd za potrebné v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázať okresnému súdu konať v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku upravujúcimi priebeh konania tak, aby nedochádzalo k porušovaniu práva garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ sa vo svojej sťažnosti súčasne domáhal „aj priznania náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 100.000,- Sk z nasledovných dôvodov:

- vzhľadom na skutočnosť, že v konaní pred Okresným súdom v Dolnom Kubíne 6 C 598/95 sa rozhodovalo o neplatnosti výpovede a trvaní pracovného pomeru, navrhovateľ nemohol byť zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie ani nemohol poberať iné dávky podpory pri zamestnaní alebo dávky sociálneho

zabezpečenia alebo sociálnej podpory. Počas celého konania bol bez akýchkoľvek príjmov. Tým sa on aj jeho rodina dostala do hmotnej núdze a faktické príjmy sa znížili pod hranicu životného minima. Uvedená finančná situácia nepriaznivo pôsobila na vzťahy vo vnútri navrhovateľovej rodiny a aj vo vzťahu navrhovateľa k okoliu a spoločnosti. Navrhovateľ nemohol zabezpečiť ani základné potreby seba, svoju manželku a deti.

- neustálym oddaľovaním rozhodnutia vo veci a spôsobovaním prietahov v konaní zo strany Okresného súdu v Dolnom Kubíne sa značne znížilo aj uplatnenie navrhovateľa v spoločnosti a to nielen nedostatkom finančných prostriedkov. Navrhovateľ stratil základné istoty a možnosť uplatnenia v spoločnosti, ohrozené bolo aj zabezpečenie ubytovania jeho rodiny vzhľadom na ubytovanie v pridelenom služobnom byte.

- postupom Okresného súdu v Dolnom Kubíne sa narušila dôvera navrhovateľa v možnosť spravodlivej súdnej ochrany jeho oprávnených práv a záujmov a vymožitelnosti práva.

- spôsobenie prietahov v konaní umožňovalo vytváranie prekážok zo strany odporcu v konaní pred Okresným súdom v Dolnom Kubíne či už v konaní, alebo možnosti pokračovať v zamestnaní u odporcu a vykonávanie pracovnej činnosti v súlade s pracovnou zmluvou. Navrhovateľovi bola zo strany jeho zamestnávateľa doručená ďalšia výpoveď, boli pokusy o jeho vypratanie z bytu a pod., pričom uvedené skutočnosti vyvolali následné spory.

Vyššie uvedené skutočnosti pociťoval navrhovateľ ako ďalšiu ujmu spôsobenú popri skutočnej finančnej ujme.

Nemateriálna ujma navrhovateľa spočíva v značnom znížení jeho postavenia v spoločnosti a rodine, vytvorení sociálnej neistoty a znížení uplatnenia jeho oprávnených práv a záujmov. Nárok na jej náhradu navrhuje navrhovateľ priznať vo výške 100.000,- Sk. Priznaním náhrady nemajetkovej ujmy je možné čiastočne napraviť alebo znížiť dôsledky niektorých stavov spôsobených porušením práv navrhovateľa.“

Podľa názoru ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť. To znamená, že neprichádza do úvahy zrušenie rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedenie do pôvodného stavu. Daný prípad je práve takýto. Preto prichádza v tomto prípade do úvahy primerané finančné zadosťučinenie, ktoré je peňažnou protihodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy (napr. I. ÚS 15/02). V danom prípade ústavný súd považoval vzhľadom na všetky okolnosti prípadu (najmä na posudzovanie postupu okresného súdu len v časti napadnutého konania), ako aj vzhľadom na zásadu spravodlivosti za primerané priznať sťažovateľovi sumu 30 000 Sk.

Z vyššie uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2003